

ลอยกระทีป

- พุทธทาสภิกขุ -

สวนโมกข์ทุกที่
พุทธทาสทุกคน

ลอยกระทิพ

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ธรรมะใกล้มือ
ลำดับที่ ๑๑ ประจำปี ๒๕๕๘

ธรรมะใกล้มือ งานธรรมบรรยายของพุทธทาสภิกขุ
ที่ไม่เคยจัดพิมพ์มาก่อน

ลอยประทีป

โดย พุทธทาสภิกขุ

ISBN 978-616-7574-26-4

พิมพ์ครั้งที่ ๑ • กันยายน ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ ๔,๐๐๐ เล่ม

ถอดคำบรรยาย กัลยา ลឹมตรีรัตนา

ตรวจทาน ลลิตา อธิธมฺรเลิศ

ภาพปก จักรพงษ์ วงศ์ไชย

จัดพิมพ์ มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

พิมพ์ที่ บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด

สมทบการผลิต ๒๐ บาท

ประสงค์พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

หรือเผยแพร่ในวาระต่างๆ ติดต่อได้ที่

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) ถนนนาคมิตรรถไฟ สาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐ • โทรสาร ๐ ๒๙๓๖ ๒๙๐๐

info@bia.or.th • www.bia.or.th • www.life-brary.com

๒๐ ๓/๘/๒๕๖๑ (๑๑)

กรรมทาน กับ ทรคัณหนึ่งร้อย

ที่ใครจะรู้ว่า ต่างกันอย่างไร ลองแยกเล่มหนึ่งร้อย ออกดู จะเห็นว่า มีอยู่สองฉบับ คือ ทรคัณที่ ใช้ พิณ กับ ความรู้ หรือคุณธรรมที่ มีอยู่ในหนึ่งร้อยเล่มนั้น. ทรคัณหนึ่งร้อย ย่อมหมายถึง ทรคัณความรู้ ด้วยเอาคุณธรรมด้วย ทรคัณ พร้อมทั้ง ทรคัณพระไตรปิฎก ~~และ~~ ^{อัน} แร่ในทรคัณหนึ่งร้อยนี้ อยู่ที่ไหน อย่างไร.

ส่วน ทรคัณกรรมทาน ย่อมไม่เปลี่ยนเป็นหนึ่ง ความรู้ นั้นให้เปล่า ก็ได้ว่า, ส่วน ทรคัณพระไตรปิฎก หรือ ทรคัณพระคัมภีร์ นั้น มัก ต้อง ขอคืน เช่นเดียวกับ ทรคัณที่ ไร่ ให้ไร่ แยกไปถวายพระที่วัด. ขอคืน เพาะปลูก ต้อง ไร่ไปถวาย อีกหลายครั้ง! จนกว่าจะถึงดังที่วัด.

งานกรรมทาน มักถูกแทนที่ เป็นทรคัณหนึ่งร้อยไป. ขอจบพิจารณาแล้ว ด้วยดี ทั้งสองฝ่าย, จะได้เห็นใจ กันดี, ~~และ~~ ร่วมมือกันได้.

ขอเชิญร่วมสมทบสร้างทำ/ส่งธรรม

ธรรมะใกล้มือ

ของท่านอาจารย์พุทธทาส

ที่สวนโมกขพลาราม ท่านอาจารย์พุทธทาสริเริ่มทดลองการเผยแผ่ธรรมในลักษณะต่างๆ โดย “หนังสือธรรมะเล่มน้อย” ถือเป็นหนึ่งในนั้น มีทั้งเป็นเรื่องๆ เป็นเฉพาะกิจเฉพาะกาล และ ต่อเนื่องกันเป็นชุด เช่น ชุดหมุนล้อ ชุดลอยปทุม ฯลฯ

เมื่อเริ่มการก่อสร้างหอจดหมายเหตุฯ ที่กรุงเทพฯ มูลนิธิฯ ได้เริ่มพิมพ์และเผยแผ่ “ธรรมะใกล้มือ” เป็นรายเดือนเพื่อส่งธรรมของพระพุทธรองค์ที่ท่านอาจารย์ทำไว้สู่สังคม มีผู้เข้าร่วมสมทบสร้างทำและส่งธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดมากกว่า ๕ ปีแล้ว

บัดนี้ ได้เวลาปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมขึ้น โดยตลอดปีพุทธศักราช ๒๕๕๙ จะทยอยจัดพิมพ์รายเดือนในชุด “ศีลธรรมกลับมาเกิด” เพื่อร่วมกันเร่งระดมให้ศีลธรรมกลับมา ก่อน

ที่โลกาจะวินาศตามที่ท่านอาจารย์พุทธทาส
ย้ำเตือนไว้ก่อนที่จะจากไป

จึงขอเชิญชวนท่านทั้งหลายในการช่วยกัน
“เร่งระดมธรรม” ด้วยการ “สมทบสร้างทำ”
และ “ส่งธรรม” ไกลมือให้ทั่วไทย ด้วยการ
เป็นเจ้าของภาพหรือสมาชิกในการพิมพ์เผยแพร่และ
ส่งต่อยังกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้ทั่วประเทศ
เช่น วัดวาอาราม สถานศึกษา สถานที่ทำงาน
ของรัฐและเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์
ชุมชนท้องถิ่นบ้านเกิด ตลอดจนสถานพักพิง
และพยาบาลต่างๆ

ทั้งเฉพาะเรื่อง เฉพาะเล่ม ทั้งเป็นคาบ
๓ เดือน ๖ เดือน หรือ ตลอดปี ๑๒ เดือน
ตามกำลังและศรัทธา เพื่อการกลับมาของ
ศีลธรรมในสังคมไทยที่กำลังวิกฤตเข้าทุกที
หากไม่ช่วยกันตั้งแต่บัดนี้.

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ลอยประทีป

ธรรมเทศนาในวันลอยกระทง
วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ณ บัดนี้จะได้วิสาขนาพระธรรมเทศนา เพื่อเป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธา - ความเชื่อ และวิริยะ - ความพากเพียร ของท่านทั้งหลาย ผู้เป็นพุทธบริษัท ให้เจริญอกงามก้าวหน้าในทางแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระบรมศาสดา อันเป็นที่พึงของเราทั้งหลาย กว่าได้อยู่ติดลงด้วยเวลา

ธรรมเทศนาในวันนี้ เป็นธรรมเทศนาพิเศษ ปรารภเหตุการณ์ลอยประทีป ดังที่ท่านทั้งหลายก็ทราบอยู่กันอย่างดีแล้ว หากแต่ว่าเราจะต้องรู้ความหมาย ของการกระทำที่กระทำนี้ ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป จนสำเร็จประโยชน์ โดยสมควรแก่คติวิสัยของตนๆ จงด้วยกันทุกคน

การลอยประทีปนี้เป็นประเพณีประจำปี
ของพุทธบริษัทชาวไทยมาแต่โบราณกาลจนกลายเป็นประเพณีไปแล้ว ที่นี้ก็จะต้องพิจารณาดูว่า
สิ่งที่เรียกว่าประเพณีนี้จะมีประโยชน์อย่างไร
ความหมายของการลอยประทีปนี้มีอยู่หลายอย่าง
หลายประการด้วยกัน คนพวกหนึ่ง หรือในถิ่นแห่ง
หนึ่งก็มีความหมายเป็นอย่างหนึ่ง ไม่ค่อยจะตรง
กัน แต่ก็ตรงกันในข้อที่ว่าทำเป็นประเพณี ดังนั้น
เราจะได้พิจารณาดูกันถึงคำว่าประเพณีนี้ก่อน

คำว่าประเพณีนี้ บางคนก็ไม่เข้าใจ เห็นไป
เสียว่าเป็นสิ่งที่ประหลาดว่าเป็นประเพณีแล้วก็ไม่ทำ
ก็มี คนพวกนี้เป็นคนอวดดี เป็นคนที่รู้อะไรครึ่งๆ
กลางๆ แต่ที่นี้ก็มักมีบุคคลอีกจำพวกหนึ่ง ซึ่งยึดมั่น
ถือมั่นในเรื่องประเพณี นี้ก็เป็นคนที่หลับหูหลับตา
เรียกว่าเป็นคนที่มีศรัทธาชนิดที่ม गयाไปก็ได้

ดังนั้น ท่านทั้งหลายจะต้องทำในใจให้
ดี เพื่อจะเข้าใจความหมายของคำว่าประเพณี
นี้กันให้ถูกต้องเสียก่อน จงอย่าลืมนะ เราไม่ใช่
ว่าจะทำทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกปีๆ ไปก็หาไม่ แต่ว่า
เมื่อใดกระทำแล้ว เมื่อนั้นจะต้องรู้ความหมาย

ของการกระทำ แต่ถ้ากระทำได้เป็นประเพณี
ทุกเดือน ทุกปี ตามแต่จะมีประเพณีอย่างไร ก็
นับว่าเป็นการดีอยู่นั่นเอง คือถ้าไม่ดีแก่ตัวเอง
ก็เป็นการดีแก่ผู้อื่น

ทั้งนี้เพราะเหตุว่า คนเราในโลกนี้มีอยู่
หลายชั้นหลายระดับ เป็นคนโง่เขลาเบาปัญญา
ก็มี เป็นคนมีสติปัญญาครึ่งๆ กลางๆ ก็มี เป็นคนมี
สติปัญญาอย่างพอเอาตัวรอดได้ก็มี เป็นคนมีสติ
ปัญญาสามารถในการที่จะประพฤติประโยชน์
ตน ประโยชน์ท่านให้ลุล่วงไปด้วยดีก็มี มันต่าง
กันมากถึงอย่างนี้

เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญาแท้จริงจึงมอง
เห็นประโยชน์ที่จะพึงเกิดแก่บุคคลผู้ไม่มีปัญญา
จึงได้จัดแจงปรับปรุงกระทำสิ่งต่างๆ ขึ้นไว้ใน
รูปที่เป็นประเพณี ที่ให้ผู้ที่ไม่มีปัญญา หรือไม่สู้
จะมีปัญญานั้นถือเอาประโยชน์จากการกระทำ
อันนั้นให้ได้ ซึ่งเป็นการดีกว่าไม่ทำเสียเลยเป็น
ไหนๆ จึงมีการกระทำสืบๆ กันมาจนกลายเป็น
ประเพณีที่แน่นแฟ้นหรือที่ศักดิ์สิทธิ์ และก็เป็น
ประโยชน์แก่คนทุกคน

คนที่มีปัญญาน้อยก็ถือเอาด้วยความเชื่อ มีความเชื่อแล้วก็ประพฤติความดีความงาม คนที่มี ปัญญา มากก็ถือเอาความหมายของคำว่าประเพณี นั้นได้ลึกซึ้งลงไปจนถึงเนื้อใน ส่วนตัวประเพณีเอง นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในลักษณะที่เป็นเหมือน เปลือกนอก เป็นเหมือนภาชนะ หรือเป็นเหมือน ตู้เหล็กประกันภัย

ท่านทั้งหลายจะต้องดูให้ดีๆ ว่าสิ่งที่เรียก ว่าเปลือก หรือภาชนะ เช่น ถ้วยชาม เป็นต้น หรือ ว่าตู้ใส่ของอย่างนี้ มันก็ล้วนแต่อยู่ในลักษณะที่ เป็นเปลือกด้วยกัน แต่ว่ามันมีความสำคัญมาก เท่ากับเนื้อใน เพราะว่าถ้าไม่มีเปลือกนอกแล้ว เนื้อในมันเกิดขึ้นไม่ได้ เกิดขึ้นแล้วก็ตั้งอยู่ไม่ได้

คนที่ฉลาดย่อมอาจจะเห็นได้ง่ายๆ จาก การที่ว่า ต้นผลไม้เมื่อมันจะออกลูกนั้น มันออกลูก เป็นเปลือกมาก่อน เนื้อในยังไม่มี แล้วมันค่อยๆ มีเนื้อในขึ้นมาในภายหลัง นี่เป็นความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องเป็นอย่างนั้น เพราะว่าถ้าไม่มี เปลือกแล้วเนื้อในก็ตั้งอยู่ไม่ได้ เกิดขึ้นไม่ได้ เจริญ งอกงามขึ้นไม่ได้ ธรรมชาติจึงสร้างเปลือกขึ้นมา

“

ประเพณีนั่นเอง
เป็นเหมือนกับภาชนะ
ที่จะรองรับสิ่งต่างๆ
ที่เป็นเนื้อใน
เราจึงควรสนใจสิ่งที่เรียกว่า
ประเพณีนี้กันให้ถูกต้อง
และเหมาะสม

”

ก่อน ให้เปลือกเจริญก่อนแล้วเป็นที่รองรับเนื้อ
ในได้แล้ว เนื้อในจึงจะมี

แต่ถ้าว่าเราจะเอาผลไม้มาบริโภค ก็ต้อง
เอามาทั้งเปลือก ถ้าเอามาแต่เนื้อในมันก็ไม่น่าดู
ไม่ชวนรับประทาน หรืออาจจะถึงกับเสียหายไว้
ประโยชน์ไปก็ได้ เราจึงต้องเก็บผลไม้ไว้ทั้งเปลือก
เพื่อเป็นเครื่องป้องกันเนื้อใน เพื่อจะเป็นเครื่อง
ป้องกันความสกปรก หรืออะไรต่างๆ อีกมาก

เปลือกจึงมีความจำเป็นเท่ากับเนื้อใน
ในลักษณะที่ว่าถ้าไม่มีเปลือกแล้ว เนื้อในก็มี
ไม่ได้ ถ้ามีแต่เปลือกไม่มีเนื้อในก็ไม่มีประโยชน์
อะไร เพราะฉะนั้น จึงแบ่งกันคนละครึ่งในการ
ที่จะมีความสำคัญ จงพิจารณาดูให้ดีเถิดว่า
ประเพณีนี้เป็นของดีอย่างไร เป็นเหมือนเปลือก
ที่รักษาเนื้อใน แต่ประเพณีนี้จะต้องจำกัดไว้ใน
ลักษณะที่ถูกต้อง อย่าให้กลายเป็นพิธีรีตองไม่รู้
ความหมาย งมงายเกินไป

ประเพณีที่ถูกต้องนั้น บัณฑิตแต่กาล
ก่อนได้วางไว้ดีแล้ว ได้จัดได้ทำไว้ดีแล้ว คนข้าง

หลังก็มีหน้าที่รักษาต่อไปเท่านั้น มันจึงเหมือนกับมีเปลือกไว้สำหรับรักษาเนื้อใน แม้พระธรรมนี้ก็จะต้องมีเปลือกสำหรับรักษาพระธรรม คือ ประเพณีนี้เอง

นี่เราจะมองดูภาชนะกันบ้าง ภาชนะ เช่น ถ้วยชาม เป็นต้นนี้มันก็จำเป็น ถ้าไม่มีภาชนะแล้ว จะเอาอะไรหุงข้าวกิน หุงข้าวแล้วก็ไม่มีอะไรจะใส่ มันก็ต้องทิ้งเรียกราดไป ถ้าเอาใบตองมาใส่ ใบตองก็กลายเป็นภาชนะ ถ้าเอามาใส่มือกินเฉยๆ มือนี่ก็กลายเป็นภาชนะ นั่นแหละดูให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียกว่า ภาชนะกันเสียบ้าง ถ้าไม่มีภาชนะเป็นเครื่องรองรับแล้ว เนื้อในก็มีไม่ได้ ประเพณีนั่นเองเป็นเหมือนกับภาชนะที่จะรองรับสิ่งต่างๆ ที่เป็นเนื้อใน เราจึงควรสนใจสิ่งที่เรียกว่าประเพณีนี้กันให้ถูกต้องและเหมาะสม

ทีนี้ถ้าเราจะดูกันไปถึงตู้ใส่ของ จนกระทั่งถึงตู้เหล็ก ตู้นิรภัย เป็นต้น นี้ก็มีความจำเป็น เมื่อมีของมีค่า แก้วแหวน เพชรพลอย เงินทองอะไรต่างๆ แล้ว ก็ต้องมีเครื่องคุ้มครองรักษา เราจึง

มีตู้ กระทั่งตู้เหล็ก ตู้นิรภัย ซึ่งสร้างขึ้นมา อย่าง
แข็งแรงเพื่อจะรักษาของมีค่าเหล่านั้น สิ่งที่เรา
ตู้ก็มีความจำเป็นเท่ากับสิ่งที่เป็นของที่อยูข้างใน

เราจะเห็นต่อไปว่าสิ่งที่เรียกว่าประเพณี
นั้น ก็มีลักษณะเหมือนกับตู้เหล็กที่จะรักษาของ
มีค่าอย่างสูงสุดไว้ให้ปลอดภัยได้โดยแน่นอน สิ่ง
ที่มีค่าสูงสุดของพุทธบริษัท เห็นจะไม่มีอะไรยิ่ง
ไปกว่าพระธรรม หรือพระศาสนา พระธรรม
หรือพระศาสนาเป็นเนื้อใน แล้วก็มีประเพณี
ต่างๆ ตามที่มีอยู่นี้เป็นเหมือนกับตู้เหล็กที่จะ
รักษาไว้ให้ยืดยาวต่อไป ให้ปลอดภัยจากอันตราย

ตัวอย่างในสามความหมาย คือ เปลือก
นอกก็ดี ภาชนะก็ดี ตู้นิรภัยก็ดี ย่อมแสดงให้เห็น
เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียกว่า ประเพณี ได้
ด้วยกันทั้งนั้น

บัดนี้ เวลานี้ เราก็ทำตามประเพณี คือ
ประเพณีลอยกระทีป ถ้าเรากระทำถูกต้องตามความ
มุ่งหมายแล้ว ก็จะเป็นเหมือนกับมีเปลือก หรือมี
ภาชนะ หรือมีตู้นิรภัยที่ดี ที่จะรักษาไว้ ซึ่งสิ่งที่มี

ค่าตามที่เราต้องการ ที่นี้จะได้พิจารณาดูกันต่อไป
ถึงประเพณีลอยประทีปนี้ว่ามีความหมายอย่างไร

ขอให้ท่านทั้งหลายได้นึกถึงคำที่ได้กล่าว
มาแล้วข้างต้นว่า คนเรานี้มีจิตใจ หรือสติปัญญา
สูงต่ำกว่ากันมาก ดังนั้น ประเพณีจึงต้องมีให้เลือก
ครบทุกอย่าง และประเพณีอย่างหนึ่งๆ นั้น ก็มี
ความหมายสูงต่ำกว่ากัน หรือถึงกับแตกต่างกัน
ที่นี่จะได้พิจารณาดูว่าประเพณีลอยประทีปนี้
เป็นอย่างไรบ้าง

ข้อแรก ก็จะต้องนึกถึงประเพณีที่เชื่อกัน
มาว่า ลอยประทีปนี้ไปเพื่อบูชารอยพระพุทธรบาท
ที่ชายหาดแม่น้ำนัมมทา เราได้ยินได้ฟังกันมาแล้ว
แต่ก่อนว่า รอยพระบาทนั้นมีอยู่ที่นั่นบ้างที่นี้บ้าง
อย่างน้อยก็ ๕ แห่งด้วยกัน และมีที่หาดทราย
แม่น้ำนัมมทานี้เป็นที่ปรากฏมีชื่อเสียง

ดังในคำบูชาถวายประทีปนี้ก็ได้ออกชื่อรอย
พระบาทที่แม่น้ำนัมมทา สถานที่ต่างๆ ที่ได้กล่าว
ไว้ผู้นั้นอยู่ในประเทศอินเดีย หรือเกี่ยวกับประเทศ
อินเดียทั้งนั้น รวมทั้งประเทศลังกา แม่น้ำนัมมทา

นี้ไปอยู่ในอินเดียภาคใต้ใต้สุดประเทศอินเดียลงไปจึงเป็นเกาะลังกา

ประเพณีลอยประทีปนี้เข้าใจว่าเกิดขึ้นในประเทศลังกา จึงมีความมุ่งหมายที่จะลอยประทีปนั้นไปยังแม่น้ำนัมมทาบนฝั่งของประเทศอินเดีย เรารับเอาวัฒนธรรมอันนี้มาจากชาวอินเดียภาคใต้หรือจากประเทศลังกา จึงได้กล่าวคำบูชาประทีปกันในลักษณะอย่างนี้

สำหรับประเทศไทยนั้น ถ้าเราจะลอยดวงประทีปให้ตรงไปยังแม่น้ำนัมมทาแล้ว ก็จะต้องไปลอยกันที่ตะกั่วป่า หรือภูเก็ต หรือสตูล หรือตรัง ให้ประทีปนี้ลอยข้ามมหาสมุทรอินเดีย ไปยังปลายแหลมประเทศอินเดียภาคใต้ที่มีแม่น้ำนัมมทา จึงจะสำเร็จประโยชน์ตามความต้องการนั้นได้

นี่เราจะต้องพิจารณาดูให้ดีว่าประเพณีเป็นอยู่อย่างนี้ แล้วเราจะตั้งจิตตั้งใจอย่างไร เราก็ถือเสียว่าการตั้งใจลอยประทีปไปบูชารอยพระบาทที่แม่น้ำนัมมทานั้น มันเป็นประเพณีที่คนพวกหนึ่งเขาตั้งไว้ แล้วเรารับเอามา แล้วก็มี

ความหมายของเราอย่างอื่นได้ต่อไปตามที่เรา
ต้องการซึ่งจะได้พิจารณากันทีหลัง นี่พวกที่หนึ่ง
ถือกันอย่างนี้

ที่นี้มีพวกที่ ๒ ถือว่า ประทีปที่เราลอยนี้
ขอให้ลอยไปในทะเลไปจนถึงจุดที่เรียกว่าสะดือ
ของทะเล เป็นที่อยู่แห่งพระมหาเอระชื่อ อุกุคต
และให้ประทีปนี้จงบูชาพระมหาเอระนั้น ผู้มีความ
สำคัญในลักษณะเหมือนกับพระเจ้าที่จะอยู่เฝ้า
คุ้มครองโลกนี้ การนับถือหรือบูชาพระอุคตนี้
มีอย่างแน่นแฟ้นที่ประเทศพม่า เคยได้ไปเห็นมา
ด้วยตนเอง พินิจพิจารณาดูว่านี่จะเป็นอย่างไรกัน

พิจารณาแล้วก็น่าจะเป็นเรื่องที่ทำขึ้น
เปรียบเทียบ หรือทำทนาย หรือล้อเลียน ความคิด
ที่เขาว่า ที่เขาเชื่อกันในฝ่ายอื่นว่า ที่สะดือทะเล
นั้นมีพระนารายณ์เป็นเจ้าบรรทมอยู่ สำหรับรอ
เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในโลกเพื่อจะมาช่วยโลก
พวกที่นับถือพระนารายณ์ หรือฝ่ายฮินดูเขาก็บูชา
พระนารายณ์ ถ้ายทอดกันมาในวัฒนธรรมไทย ก็
เชื่อตามๆ กันไปในหมู่คนที่ถือศาสนาพราหมณ์

ทางฝ่ายศาสนาพุทธคงจะคิดว่าเราไม่ควรจะเสียเปรียบ เพราะฉะนั้นเราก็ควรมีสวดี้อทะเล ซึ่งเป็นที่อยู่ของพระผู้เป็นเจ้าอะไรสักองค์หนึ่ง ความเชื่อเรื่องนี้จึงได้เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น ใครจะลอบกระหน่ำให้ออกทะเลไปเพื่อไปบูชาพระอุปคุตที่สวดี้อทะเลก็ทำได้ตามความเชื่อของเขา ในเมื่อเขามีความเชื่ออย่างนั้น เข้าใจอย่างนั้น ว่าการกระทำอย่างนั้นจะเป็นสวัสดิมงคล เป็นความผาสุกแก่เขา นี่ก็เป็นทัศนะหนึ่ง ซึ่งเป็นประเพณีของการลอบประทีป

ที่นี้ก็มีทัศนะที่ ๓ คนบางพวกพูดกันอยู่เหมือนกันว่า ขอให้ดวงประทีปนี้ไปบูชาพระจุฬามณีที่อยู่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ได้แก่ จุฬาคือ จุกขมวดมของพระพุทธเจ้าที่ทรงตัดเมื่อดันออกผนวช แล้วเทวดาเชิญไปรักษาไว้ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ คนพวกนี้เขาต้องการให้ประทีปเหล่านี้ไปบูชาพระจุฬามณีในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

แต่ฟังดูแล้วมันออกจะแปลกที่ว่าลอบลงไปใต้น้ำหรือว่าลงไปทะเลนี้ จะไปบูชาพระจุฬามณีในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ได้อย่างไรกัน

แต่เราก็ไม่ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าหัวเราะเยาะ เพราะเขาต้องการอย่างนั้น เขาก็ควรจะทำได้ นี่แหละจึงจะเรียกว่าเป็นผู้เคารพความคิด ความนึก ความรู้สึกของบุคคลอื่นหรือว่าความต้องการของบุคคลอื่น ที่เอามากล่าวนี้ก็เพียงแต่เพื่อจะให้เราเห็นว่า มีคนบางพวกเขาถือประเพณีนี้กันอย่างนี้ก็ยังมี

ที่นี้ก็มีพวกที่ ๔ ถือว่า ดวงประทีปนี้จะบูชาพระศรีอาริย์ คือพระพุทธเจ้าที่จะมาตรัสเป็นพระพุทธเจ้าในกาลข้างหน้า พวกนี้มีความรู้ว่า เราจะต้องเอาใจใส่ในพระศรีอาริย์ หรือพระศรีอริยเมตไตรยที่จะมาเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต ซึ่งจะทำให้โลกนี้ให้มีความสุข อย่างที่เหลือที่จะพรรณานี้ได้ เช่น คนต้องการอะไรก็ได้ไปตามความต้องการทุกอย่าง ดังนี้ เป็นต้น

เขาอยากจะได้เกิดในศาสนาพระศรีอาริย์ จึงได้ตั้งอธิษฐานบูชากันเสียแต่เดี๋ยวนี้ นี้ก็เป็นความคิดของคนพวกหนึ่ง ซึ่งเป็นประเพณีด้วยเหมือนกัน ฟังดูแล้วน่าจะเป็นเรื่องพลอยประสมโรงตามธรรมเนียมมากกว่า เพราะว่าคนที่มิศรัทธาในพระศรีอาริย์นั้น จะทำอะไรสักชนิดหนึ่ง

“

สิ่งที่มีค่าสูงสุดของพุทธบริษัท
เห็นจะไม่มีอะไรยิ่งไปกว่า
พระธรรม
หรือพระศาสนา
พระธรรมหรือพระศาสนา
เป็นเนื้อใน
แล้วก็มีประเพณีต่างๆ
ตามที่มีอยู่นี้
เป็นเหมือนกับตุ้มเหล็ก
ที่จะรักษาไว้ให้ยืดยาวต่อไป

”

จะบูชาอะไรสักชนิดหนึ่ง ก็จะอธิษฐานว่าให้เกิด
ในพระศาสนาของพระศรีอารีย์ทั้งนั้น ดูจะเปื้อน
ศาสนาของพระพุทธเจ้าองค์นี้เสียเต็มที

แต่เราก็เคารพความต้องการของเขา
อย่าไปดูถูกดูหมิ่นหรือไปล้อเลียนเขา เพราะเขา
ต้องการอย่างนั้น ความต้องการของเขาก็จะชักจูง
เขาให้กระทำแต่ความดีความงามหรือบุญกุศล
เป็นประโยชน์แก่เขาได้โดยแน่นอนเหมือนกัน

ที่นี้ก็ยังมีพวกที่ ๕ ที่ ๖ ต่อไปอีก แล้วแต่
ว่าเขาจะมุ่งหมายอย่างไร พวกหนึ่งถือว่าเราทุกคน
จะต้องรู้คุณของแม่คงคา มีความกตัญญูกตเวที
ซึ่งเป็นเครื่องหมายของคนดีต่อแม่พระคงคา และ
เราก็จะต้องประกอบพิธีเพื่อแสดงความรู้คุณของ
แม่คงคา และขออภัยโทษต่อแม่คงคาด้วย คน
เหล่านี้มีศรัทธาละเอียดอ่อน มีอุทิศสันนา อย่าง
ยิ่งยวด จึงรู้บุญคุณของแม่คงคา คือ น้ำ ว่ามีความ
จำเป็นอย่างยิ่งต่อมนุษย์

ถ้าปราศจากน้ำเสียแล้ว มนุษย์ไม่อาจ
จะมีชีวิตอยู่ได้เลย แล้วมนุษย์นี้ยังเลวมาก ถึงกับ

ปล่อยของสกปรกลงไปในแม่คงคา ดังนั้น เราจะ
ต้องทำการขอภัยแทนมนุษย์อันธพาลเหล่านั้น
ว่าขอแม่คงคาอย่าได้ถือสาแค้นมนุษย์ผู้ได้ประมาท
ล่วงเกินแต่ประการใดเลย ทำพิธีเพื่อรู้คุณ และ
ขอภัยต่อแม่คงคาจึงได้มาลอยประทีปอย่างที
กระทำอยู่นี้ ลอยประทีปลงไปเพื่อแสดงความ
รู้คุณ และขอภัยเพื่อความสุสุขสวัสดิ์ต่อไป

หรือพวกหนึ่งจะถือเอาความหมายแต่เพียง
ว่า เราให้เกียรติให้เครดิตแก่แม่คงคา ทำการบูชา
ในลักษณะที่เป็นเครื่องหมายแห่งการให้เกียรติ
เราจึงมาลอยประทีปกันอย่างนี้ บูชาแม่คงคาผู้
มีบุญคุณ ให้เกียรติยศอย่างสูงแก่สิ่งนี้ สิ่งสิ่งนี้ซึ่ง
จำเป็นอย่างยิ่งแก่มนุษย์เรา อย่างนี้ก็ยังมี

ท่านทั้งหลายได้ยินได้ฟังความหมาย
ตามประเพณีที่มีอยู่ต่างๆ อย่างนี้แล้ว จะถือเอา
ความหมายอย่างไรก็ได้ตามพอใจ ไม่มีใครว่าอะไร
เพราะว่าถ้าถือเอาความหมายใดๆ แล้ว จงประพฤติ
ความดีความงามตามความมุ่งหมายที่กล่าวไว้นั้น
แม้แต่สุดแต่การที่จะเป็นคนกตัญญูกตเวทิต่อสิ่ง
ที่เรียกว่าน้ำ รู้บุญคุณของสิ่งที่เรียกว่าน้ำและให้

เกียรติแก่สิ่งที่เรีกว่าน้ำ เรามาทำพิธีเป็นที่ระลึก
แก่สิ่งที่เรีกว่าน้ำ เช่นวันนี้ ก็นับว่าเป็นเครื่องข้อม
จิตใจให้เป็นคนดี ไม่ให้เป็นสัตว์อภัตัญญเหมือนที่
เป็นอยู่มากๆ เช่นทำน้ำให้เป็นสกปรกไป จนยาก
ที่จะอาศัยสิ่งที่เรีกว่าน้ำนั้นให้เป็นประโยชน์ได้
ก็สมน้ำหน้าของมันที่เป็นคนอกตัญญู

ถ้าหากว่าคนเหล่านั้นมาทำพิธีอย่างนี้อยู่
บ่อยๆ แล้ว คงจะมีความกตัญญูต่อสิ่งที่เรีกว่า
แม่คงคา ช่วยกันรักษาให้สะอาด ให้สำเร็จประโยชน์
ในฐานะที่เป็นสิ่งที่มีบุญคุณอย่างสูงสุดก็ได้

ท่านทั้งหลาย จงได้พิจารณากันดูให้ดี
ให้เห็นว่าสิ่งที่เรีกว่าประเพณีนี้มันมีประโยชน์
อย่างไร มันจะเป็นเหมือนเปลือก จะเป็นเหมือน
ภาชนะ หรือจะเป็นเหมือนตู้นิรภัยที่จะรักษาไว้
สิ่งที่ดี ที่งาม ที่ประเสริฐได้อย่างไร แล้วถือเอา
ให้สำเร็จประโยชน์ตามนั้นเถิด

นี่เรีกว่าเรามองดูกันในขั้นที่เป็นประเพณี
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งตามที่ประเพณีจะมีประโยชน์
อย่างไร คือเป็นเปลือก เป็นภาชนะ และเป็น

ตุนิรภัย ดังที่กล่าวแล้ว นี้เรียกว่าถือเอาประโยชน์
ของประเพณี

ที่นี่จะดูกันต่อไปในแง่อื่น โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งคือในแง่ของศิลปะ เพราะจะถือเอาประโยชน์
ของสิ่งที่เรียกว่า ศิลปะได้ก็ด้วยการกระทำอย่าง
นี้ ศิลปะนั้นมีมากมายหลายสิบ หลายร้อย หลาย
พันอย่าง การตกแต่งประทีปให้สวยงามแล้วลอย
ลงไปใต้น้ำนี้ก็เรียกว่าศิลปะ สิ่งนี้เรียกว่าศิลปะ
จำเป็นอย่างไร ควรจะได้พิจารณาดูกันบ้าง ศิลปะ
นั้นเป็นเครื่องแสดงความก้าวหน้าของมนุษย์ที่มี
สติปัญญา

ความมุ่งหมายของศิลปะก็คือ ช่วยให้เกิด
ความรัก ความพอใจในสิ่งที่เป็นที่ตั้งแห่งความ
ผาสุกสงบเย็น ความหมายของศิลปะแต่เดิมนั้น
ต้องการให้ใจหยุดจากความร้อน หรือให้สะอาด
จากความสกปรก และให้เยือกเย็นเป็นสุข ความ
หมายของคำว่า ศิลปะมันมีอยู่อย่างนี้มาแต่ที่
แรก คนเขาจึงต้องการสิ่งที่เรียกว่าศิลปะ และ
อย่างน้อยมันก็ทำให้คนฉลาด ตรงที่ว่าจะต้อง
ประติดประคองด้วยสติปัญญา เมื่อคนมีสติปัญญา

แล้วก็สามารถจะทำประโยชน์ต่างๆ นานา ได้
ทุกชนิด ศิลปะจึงเป็นสิ่งที่มีความหมาย

ประเพณีลอยกระทงปีนี้ มันเป็นการ
ส่งเสริมศิลปะ ถ้าทำกันจริงๆ ด้วยจิตใจที่บริสุทธิ์
ศิลปะนั้นก็จะเป็นประโยชน์และก้าวหน้า ทำให้คนมี
สติปัญญาตามความมุ่งหมายของสิ่งที่เรียกว่าศิลปะ
นั้น ที่นี้มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาดูให้ดีต่อไปอย่าง
หนึ่งว่า สิ่งทีเรียกว่าศิลปะนั้นมันอาศัยอำนาจของ
อะไรจึงก้าวหน้า หรือมีอยู่ได้ ที่เรามองเห็นกันอยู่
ชัดๆ แล้วเห็นได้ชัดทีเดียวว่าศิลปะนี้ก้าวหน้าและ
มีอยู่ได้ด้วยแรงศรัทธาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา

มีพยานหลักฐานปรากฏอยู่ทั่วไปในโลก
ว่าศิลปวัตถุที่สูงที่สุด หรือเกือบที่สุด ดีที่สุด คือทำ
ยากที่สุดนั้น จะเนื่องด้วยศาสนาทั้งนั้น คือศาสนา
เป็นเครื่องดึงใจ จรรโลงใจให้คนเสียสละเรี่ยวแรง
หรือทรัพย์สมบัติ หรือเสียสละอะไรก็ตาม เพื่อ
จะสร้างศิลปะอันนี้ขึ้นมา ศิลปะใหญ่ๆ ในโลก
ไม่ว่าของชาติใด ประเทศใด ศาสนาไหน อาจ
ได้แรงศรัทธาที่เนื่องด้วยศาสนาทั้งนั้น ก็พอจะ
พูดได้ พอที่จะกล่าวได้ หรือมองเห็นได้ว่าศิลปะ

นั้นก้าวหน้า และมีอยู่ได้ด้วยแรงศรัทธาของสิ่ง
ที่เรียกว่าศาสนา

เดี๋ยวนี้เราก็ส่งเสริมศิลปะให้เด็กๆ ฉลาด
แม้เด็กนักเรียนก็ยังกระทำกระทงประทีปนี้เพื่อ
ประกวดกัน หรือว่าเพื่อเอาคะแนนในชั้นเรียน
ก็เพื่อส่งเสริมประโยชน์อันจะเกิดขึ้นจากศิลปะ
ดังนั้น จึงไม่ควรจะทำกันอย่างขี้เกียจ หรือพอ
เป็นพิธีควรจะทำกระทงประทีปนี้ให้มันมีศิลปะ
เหมือนกับการฝึกหัดจิตใจนี้ให้มีความเฉลียว
ฉลาดไปบ้าง ให้รู้จักนิยมในความงามอันบริสุทธิ์
ที่ไม่เกี่ยวกับกิเลสบ้าง อันนั้นแหละจะเป็นเครื่อง
ประทังอำนาจของกิเลสไว้ได้ โดยอาศัยสิ่งที่เรียก
ว่าศิลปะนั้นเป็นเครื่องมือ คนก็จะดีกว่าสัตว์
เดรัจฉานได้ด้วยเหตุนี้ เดี่ยวนี้ประเพณีลอยกระทง
ก็เป็นการส่งเสริมศิลปะอย่างเห็นได้ชัดอยู่แล้ว จึง
เป็นสิ่งที่ควรรักษาไว้

ที่นี้டுத்துไปถึงประโยชน์อย่างอื่น ประโยชน์
ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม หรือเป็นอารยธรรม
อย่างนี้ก็พอจะมองเห็นได้ คือว่ามนุษย์ในโลกนี้
ต่างมองดูซึ่งกันและกัน ว่าใครจะก้าวหน้า หรือ

ใครจะล้ำหลัง ใครจะมีใจสูง ใครจะมีใจต่ำ เป็นต้น
อย่างไรนั้นก็ดูที่วัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่เขา
ประพฤติกันอยู่ ก็ในหมู่ชาวไทยเรานี้ มีวัฒนธรรม
อารยธรรมอะไรอยู่หลายอย่าง ที่พอจะทำให้
ชนชาติอื่น ภาษาอื่นไม่ดูถูก แต่แล้วเราก็มักจะ
โง่กันเสียเอง ไม่รู้จักของดี ของประเสริฐของตน
ไปตามกันพวกที่โง่กว่าตน ไปเทิดทูนคนเหล่านี้นั้นจนตนกลายเป็นคนโง่หรือคนเลวไปเสียดังนี้

ขอให้ศึกษาดูวัฒนธรรม อารยธรรม
ของชาติไทยดูให้ดีเถิด จะมีเครื่องหมายหรือ
ลักษณะที่แสดงถึงความสูงแห่งจิตใจอยู่ไม่น้อย
ทีเดียว แม้ประเพณีล่อยประเพณีนี้ มองดูกันใน
แง่ของวัฒนธรรมก็ได้ คือว่าคนเรารู้จักคิด รู้จัก
นึกสิ่งที่สวยงาม สิ่งที่มีประโยชน์ สิ่งที่จะผูกพัน
จิตใจให้ติดอยู่ในความดี

สิ่งที่เรียกว่า วัฒนธรรม อารยธรรมนี้ มี
ความหมายเป็นเครื่องทำให้เกิดความเจริญใน
ทางจิตใจมากกว่าในทางวัตถุ แต่คนก็ไม่ค่อยจะ
สนใจในเรื่องทางจิตใจ แม้แต่ล่อยกระทางอย่างนี้
ก็มักจะถูกกันแต่ในแง่ของวัตถุว่าสวยงามอย่างไร

แต่ในความหมายทางจิตใจนั้นยังโง่ เพราะฉะนั้น
จึงเป็นเรื่องที่จะต้องศึกษากันต่อไป

อยากจะขอสรุปใจความว่า สิ่งที่เราเรียกว่า
วัฒนธรรม อารยธรรมนี้ จะต้องมีความมุ่งหมาย
หรือคุณสมบัติ เป็นการกระตุ้น เป็นการกระเข้า
เป็นการกระชับจิตใจของประชาชนให้ติดแน่น
อยู่ในธรรม คนอื่นอาจจะเห็นเป็นอย่างอื่น เราก็
มีทางที่จะเห็นตามความรู้สึกนึกคิดนี้ของเรา

อารยธรรมวัฒนธรรมนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่
มีคุณสมบัติคือ กระตุ้นจิตใจของประชาชนให้ติด
แน่นอยู่ในธรรม จะต้องมึคุณสมบัติคือ กระเข้า
รบเร้า อยู่เสมอไป ให้คนมีจิตใจติดแน่นอยู่ใน
ธรรม หรือจะมีกำลังกระชับจิตใจของคนเราให้
มีความติดแน่นอยู่ในธรรม คือประกอบอยู่ด้วย
ธรรมเสมอไป

ความหมายของคำว่ากระตุ้นนั้นก็เป็น
ระยะแรก กระเข้าก็คือ คอยรบเร้าอยู่เสมอ
กระชับนั้นก็คือ ทำให้แน่นแฟ้นทีเดียว อารยธรรม

“

ให้แสงประทีป
เป็นเครื่องเผาผลาญกิเลส
ให้เหือดแห้งไป
เพราะขึ้นชื่อว่าไฟแล้ว
ก็ย่อมทำหน้าที่เผาผลาญ
ธรรมะหรือการปฏิบัติธรรมะ
เรียกว่า
การบำเพ็ญตบะ

”

หรือวัฒนธรรมที่ไม่กระตุ้น กระเช้า หรือกระชับ
ประชาชนให้มีจิตติดแน่นอยู่ในธรรมนั้น ไม่ควร
จะเรียกว่าวัฒนธรรมหรือว่าอารยธรรม

มันเป็นเรื่องอย่างอื่นไปเสียก็ได้ คือเป็น
เรื่องความโง่ ความหลงใหลในเรื่องวัตถุ เรื่อง
เนื้อหนัง มีความเจริญแต่ในทางวัตถุซึ่งส่งเสริม
อำนาจของกิเลสแล้ว จะมาเรียกว่าอารยธรรม
หรือวัฒนธรรมอย่างนี้มันเป็นเรื่องที่น่าสงสาร

คนไทยเรานับถือพระพุทธศาสนา มี
วัฒนธรรมอารยธรรมตามแบบของชาวพุทธอย่างไร
ก็ควรจะได้รู้จักกันไว้ เพื่อจะได้ไม่ไปหลงตามกัน
ชนชาติอื่นที่มีวัฒนธรรมอารยธรรมอย่างเนื้อหนัง

การลอยประทีปนี้ ถ้าคนรู้ความหมายอย่าง
ในทางฝ่ายจิตฝ่ายวิญญานแล้ว ก็มีเรื่องที่จะต้อง
พูดกันมากด้วยเหมือนกัน ซึ่งควรจะได้พิจารณากัน
ต่อไป ในที่นี้ ต้องการแต่จะให้อยอมรับ หรือเข้าใจ
กันเสียทีหนึ่งว่า มันเป็นวัฒนธรรมเป็นอารยธรรม
อย่างหนึ่งของชนชาติไทยด้วยเหมือนกัน ที่นี้ก็จะ
มองในประการสุดท้ายว่า นี่มันเป็นเรื่องของการ

พักผ่อนหย่อนใจ ที่เรามาลอยประทีปนี้ แม้ที่สุด
แต่จะตีราคาให้มันเพียงเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ
มันก็ยังมีประโยชน์อยู่ดี เพราะว่าจิตใจที่ไม่รู้จัก
พักผ่อนนั้นไม่เท่าไรมันจะต้องเป็นบ้า ทีนี้ถ้าหากว่า
เป็นการพักผ่อนในทางธรรม ในทางวิญญูณด้วยแล้ว
มันก็ยังประเสริฐที่สุด มีการพักผ่อนหย่อนใจด้วย
การลอยประทีปนี้ ต้องถือว่าเป็นเรื่องทางวิญญูณ

แต่ถ้าไม่มีปัญญาจะเข้าใจความหมายใน
ทางฝ่ายวิญญูณ ก็เอาแต่การพักผ่อนหย่อนใจ
อย่างฝ่ายร่างกาย นี้ก็ยังมีความหมายมีประโยชน์
อยู่นั่นเอง เพราะว่ามาลอยประทีปกันเช่นนี้ ก็
ทำให้เกิดจิตที่ว่างตามธรรมชาติ คือไม่ขุ่นมัวอยู่
ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ได้เหมือนกัน
ก็ได้เห็นสิ่งสวยงาม เจริญตา เจริญใจอย่างนี้
จิตนี้ก็ว่างไปจากกิเลสได้พักหนึ่ง นี่ก็เป็นการ
พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งแม้แต่เด็กๆ ก็ทำเป็น เราจะ
เห็นเด็กๆ ก็พอใจที่จะลอยกระทง จนเกิดความ
รู้สึกเป็นสุขสนุกสนาน

นี่แหละ คือ ประโยชน์หรืออานิสงส์ของ
การลอยประทีป ที่ว่าเราจะแสวงหาเอาได้อย่างไร

แต่ว่าตามที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น เป็นประโยชน์
ในชั้นต่ำๆ เป็นประโยชน์ในภาษาคนธรรมดา
พูด หรือคนธรรมดามองเห็น จึงเรียกว่าเป็น
ประโยชน์ในภาษาคน คือมีประโยชน์ในฐานะที่
เป็นประเพณีที่จะต้องรักษาเอาไว้

มีประโยชน์ในฐานะที่เป็นศิลปะที่จะต้อง
รักษาเอาไว้ มีประโยชน์ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม
อารยธรรมที่จะต้องรักษาเอาไว้ หรือว่ามีประโยชน์
ในทางที่จะให้เกิดความพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะต้อง
รักษาเอาไว้แบบนี้ เป็นประโยชน์ในชั้นธรรมดา
ภาษาคนพูดนี้ก็เสร็จไปส่วนหนึ่งแล้ว

ที่นี้จะได้ดูกันในภาษาธรรม ภาษาที่มีความ
ความหมายลึก เป็นภาษาของพระอริยเจ้าที่ท่าน
จะพูด หรือที่ท่านจะแนะนำให้พิจารณากัน ข้อนี้มีความ
ความหมายสำคัญตรงที่ว่ามันจะช่วยกันป้องกัน
รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีนั้น ให้ยังคง
มีความดี ความงาม ความถูกต้อง อยู่ร่ำไป ถ้ามี
ฉะนั้นแล้วก็มีสิ่งชั่วร้ายแทรกแซงเข้ามา ซึ่งเรา
เรียกกันว่า เนืองอกของพระพุทธศาสนา ท่านทั้งหลาย
จงพิจารณาดูให้ดี ว่าในการปฏิบัติหน้าที่

หรือการบำเพ็ญบุญกุศลในทางพุทธศาสนานั้น มีเนืองอกหรือเนื้อร้ายแทรกแซงเข้ามาพลอยประสมโรง เพราะว่าในโอกาสเช่นนี้ มันเป็นโอกาสที่จะพลอยประสมรอยประสมโรงของปุถุชนคนที่หนาไปด้วยกิเลส

ในวันนี้ซึ่งเป็นวันลอยกระทงปีนี้ ในที่บางแห่งจัดงานสำมะเลเทเมา กินเหล้าเมายา ส่งเสริมกิเลสกันอยู่ก็ยังมีแม้ในกรุงเทพมหานคร นั้น หรือว่าที่อื่นๆ ก็ยังมี ที่ถือโอกาสเช่นวันนี้ไปกินเหล้าเมายาไปสรวลเสเฮฮาไปเกี่ยวพาราสี หรือจะสำมะเลเทเมาอย่างอื่น จะกินอาหาร จะกินสุรา หรือจะเล่นหัว หรือจะลักลอบล่วงเกินผู้อื่นก็กระทำกันในวันเช่นวันนี้ เพราะมีคนมาหนาแน่น อย่างนี้ก็มิ

มีเนื้อร้ายหรือเนืองอกของพุทธศาสนาเกิดขึ้นมาแทรกแซงอย่างนี้ ก็เพราะไม่รักษาไว้ซึ่งความมุ่งหมายถูกต้องของประเพณีนั่นเอง และเพราะว่าเขาไม่รู้จักความมุ่งหมายในทางที่ลึกไปกว่าความมุ่งหมายทางวัตถุ ทางร่างกาย หรือทางเนื้อหนัง

ดังนั้นจึงขอชักชวนท่านทั้งหลาย ให้พิจารณาดูให้ดีเป็นพิเศษว่าความมุ่งหมายของประเพณีลอยประทีปนี้ ว่าถ้าจะดูกันในฝ่ายด้านจิต ด้านวิญญาณ ในทางภาษาธรรมแล้วจะมีอยู่อย่างไรบ้าง ที่แท้มันก็มีอยู่มากมายหลายอย่างหลายประการเหลือที่จะนำมาวิชันนาให้ครบถ้วนได้ จะยกตัวอย่างมาพอเป็นเครื่องสังเกตเห็น

ข้อที่ ๑ ในการลอยประทีปนี้ เราผู้เป็นพุทธบริษัทก็ต้องถือว่าเป็นการบูชาพระรัตนตรัย คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ในวิธีการอย่างหนึ่งหรือในความหมายอย่างหนึ่ง ซึ่งแปลกๆ กันออกไป เราจะบูชาโดยวิธีการอย่างอื่นอย่างใดก็ได้

แต่เดี๋ยวนี้เรามาชูชาด้วยการลอยประทีปลงไปใต้น้ำ ในวันเช่นวันนี้ ที่เรากำลังกระทำกันอยู่นี้ เราจะถือว่านี่เป็นการบูชาพระรัตนตรัยในรูปร่างอย่างหนึ่ง ซึ่งต่างไปจากการบูชาที่มีรูปร่างอย่างอื่นอีกมากมาย เราจึงกล่าวคำบูชา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อระลึกถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราจึงสวดอิติปิโส สักวาหาโต สุปะฏิปันโน เป็นต้น

เพื่อให้มีความระลึกถึงคุณของพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ ในการที่จะลอยประทีปนี้ ให้
เป็นการบูชา ให้เจริญทางตา เมื่อมีดวงประทีป
ลอยอยู่ในน้ำ มีความสวยงามอย่างไร มีความ
หมายสูงสุดอย่างไร เราจะใช้ทั้งหมดนั้นเป็น
เครื่องบูชาพระรัตนตรัยนี้ก็อย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ได้
เป็นเรื่องทางวัตถุ

เป็นเรื่องทางนามธรรม คือเอาความหมาย
หรือเอาความสวยงามในทางฝ่ายนามธรรมนั้นมา
เป็นเครื่องบูชาคุณของสิ่งที่ยังคงอยู่ โดยนามธรรม
โดยพระคุณที่เป็นนามธรรม เพราะว่าพระองค์จริง
ของพระพุทธเจ้า ของพระธรรม ของพระสงฆ์นั้น
เป็นนามธรรม มิได้อยู่ที่ตัวบุคคลหรือวัตถุ

ดวงประทีปของเรานี้ เราถือเอานามธรรม
ก็คือ สิ่งที่สวยงาม สิ่งที่มีความสว่างไสว สิ่งที่มีค่า
มีประโยชน์สูงสุด เอานามธรรมเหล่านี้บูชาคุณ
ของพระรัตนตรัย ก็กล่าวได้ว่าเป็นเรื่องที่สูงไป
กว่าที่คนธรรมดาเขาจะพึงกระทำกัน เพราะสักว่า
เป็นประเพณี เราไม่ทำอย่างสักว่าเป็นประเพณี
แต่จะกระทำด้วยความรู้สึก จะด้วยสติปัญญา

ด้วยญาณทัศนะ ด้วยความรู้แจ้งแทงตลอดอย่างลึกซึ้งในสิ่งที่กำลังกระทำนั้น นี่ก็อย่างหนึ่ง ว่าเราจะลอยประทีปนี้เพื่อบูชาคุณของพระรัตนตรัย

นี่อย่างที ๒ จะเป็นความหมายที่จูงใจให้ระลึกถึงการแจกหรือเผยแพร่แสงแห่งพระธรรมท่านทั้งหลายจะต้องนึกถึงพระคุณอันประเสริฐของพระธรรม ว่าเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ค้ำครองโลก รักษาโลก รักษาโลกนี้ให้อยู่กันผาสุก ให้ปลอดภัยจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง แสงแห่งพระธรรมส่องไปถึงที่ไหนที่นั่นก็ปลอดภัย เราควรจะสนใจในการจะเผยแพร่แสงแห่งพระธรรมให้ครอบงำไปในที่ทุกหนทุกแห่ง

ทีนี้เราประกอบพิธีภายนอกคือ ลอยดวงประทีปให้เผยแพร่ไปในน้ำไปในทะเล ในมหาสมุทร หรือในอะไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความรู้สึกสำนึกว่าขอให้แสงแห่งพระธรรมนี้จงแพร่หลายไปทั่วโลกเถิด ให้แสงแห่งพระธรรมนี้ส่องสว่างแก่สัตว์โลกทั้งหลาย และให้สัตว์ทั้งหลายเดินไปถูกทางแห่งพระธรรม มีอริยมรรคมีองค์ ๘ เป็นต้น จะเป็นสิ่งสวยงามที่สุด จะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์

ที่สุด นำความสุขสวัสดิ์ให้แก่โลกทั้งสิ้นได้ จะเป็นการกระตุ้นเตือนใจ หรือย้อมจิตใจของเรา ให้เป็นผู้ที่เห็นแก่ผู้อื่นในการที่จะเผยแพร่แสงแห่งพระธรรม

อย่างที่เรารู้จักกันอย่างเสมอๆ ว่า เมื่อประโยชน์แห่งตนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีแล้ว ก็จึงบำเพ็ญตนเป็นคนแจกของ ส่องตะเกียง เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นเถิด ภาพที่เราได้เห็นในวันนี้ คือ ดวงประทีปที่ลอยเลื่อนไปในน้ำนี้ ขอให้เป็นภาพที่กระตุ้นเตือนใจให้ทุกคน อุทิศตน เสียสละ เพื่อเผยแพร่แสงแห่งพระธรรม

เป็นการแจกแสงประทีปให้ส่องสว่างทั่วไปในสากลจักรวาลเถิด ให้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นดวงประทีปของโลกนี้ ตลอดกาลนิรันดร นี่ก็เป็นความหมายอันหนึ่งซึ่งจะมองดูได้ในภาษาธรรม

สำหรับเรื่องที่ ๓ นั้น เราก็มียทางที่จะพูดได้ว่า เรามาลอยดวงประทีปลงไปใต้น้ำนี้ ขอให้มีความหมายเป็นการลอยกิเลสเถิด หมายถึงกิเลส

“

มะพร้าวนาพิเอร์
ต้นเดียวโนเน
กลางทะเลสีผึ้ง
ฝนตกไม่ต้อง
ฟ้าร้องไม่ถึง
กลางทะเลสีผึ้ง
ต้นเดียวเปลี่ยวลิงโลดเอย

”

ตามธรรมดาสามัญที่มักจะมียู่ประจำตัวด้วยกัน
ทุกคนนั้น ความโง่ ความขี้เหนียว ความจองหอง
พองชน ความเป็นคนเจ้าเล่ห์ มารยา แสลงอน
ความลุ่มหลงในอบายมุข หรือความลุ่มหลงใน
เหยื่อของกิเลสทางเนื้อทางหนัง เหล่านี้ก็เรียก
ว่าเป็นกิเลสตามธรรมดาสามัญที่มีกันอยู่ทุกคน
เป็นประจำ

วันนี้เราเอามาลอยเสียในน้ำเถิด แล้ว
ให้แสงประทีปเป็นเครื่องเผาผลาญกิเลสให้
เหือดแห้งไป เพราะขึ้นชื่อว่าไฟแล้วก็ยอมทำ
หน้าที่เผาผลาญ ธรรมะหรือการปฏิบัติธรรมะ
เรียกว่าการบำเพ็ญตบะ คือสร้างความร้อน
ขึ้นมาเพื่อเผาผลาญกิเลส นี่ก็เป็นหลักทั่วไปใน
พระพุทธศาสนาอยู่แล้ว

ดังนั้นจึงไม่เป็นการยากที่เราจะถือเอา
แสงไฟนี้ว่าเป็นนิมิตแห่งความเผาผลาญแล้ว
ก็เผาผลาญกิเลสของเราที่รู้จักอยู่แก่ใจนั้นให้
เบาบางไป ให้เบาบางไป ตามลำดับ ตามลำดับ
แม้ในวันนี้เราก็ตั้งใจจะกระทำอย่างนั้นในรูปของ
การลอยมันออกไปเสีย ใครมีความโง่ก็มาน้อย

ก็เอามาปล่อยไว้เสียทีนี้ ใครมีอย่างกิเลสอื่นใด
มาน้อยเท่าไร ก็จงเอามาปล่อยไว้เสียทีนี้เพื่อ
ให้ตนมีความสุขสะอาด สว่าง สงบ ดียิ่งขึ้นไปกว่า
เดิม อย่างนี้ก็ยิ่งได้

การไปลอยประทีปนี้เป็นการลอยกิเลส
โดยให้ประทีปนั้นเผากิเลสให้เหือดแห้งไป หรือ
ให้เบาบางไป นี่ก็เป็นความหมายที่สูงขึ้นไป

ที่นี้ความหมายที่ ๔ นั้น อยากจะพูด
ว่า มาลอยตัวกู ของกูกันเสียเถิด สิ่งที่เราเรียกว่า
ตัวกู ของกูนั้น หมายถึง ต้นตอของกิเลสทั้งหลาย
ทั้งปวง มีความเห็นแก่ตัวแล้ว ก็มีกิเลสอย่างอื่น
ได้มากมาย โลกก็เพราะเห็นแก่ตัว โกรธก็เพราะ
เห็นแก่ตัว หลงก็เพราะเห็นแก่ตัว

กิเลสชนิดไหนก็สรุปอยู่ได้ที่ความเห็นแก่ตัว
เห็นว่าตัวกู เห็นว่าของกู นี่คือการเห็นแก่ตัว
เป็นความมืดจนไม่มีอะไรจะเปรียบ เป็นความ
ไม่รู้ เป็นอวิชชาอย่างยิ่ง เรามานึกถึงแสงสว่างซึ่ง
เป็นของตรงกันข้าม ที่จะเป็นเครื่องกำจัดความ
มืด หรือกำจัดอวิชชาแล้ว ก็จะเกิดกำลังใจ เกิด

ความรู้ และเกิดการกระทำในการที่จะขจัดเสีย
ซึ่งความมืดนั้น

เราลอยประทีปที่มีแสงสว่างนี้ก็หมายความว่า
ว่าจะให้แสงสว่างนี้กำจัดเสียซึ่งความมืด ความมืด
อะไรไม่มีมืดเท่ากับ โมหะ หรืออวิชชา ซึ่งเป็นเหตุให้
เกิดความยึดมั่นถือมั่นในเบญจขันธ์ ประดุจเป็น
ความคิดขึ้นมาว่าตัวกูว่ของกูดังนี้

ขอให้แสงสว่างอันนี้ ที่เรากระทำให้
ปรากฏแก่สายตาี้ จงมีความหมายเป็นแสง
สว่างที่จะกำจัดความมืดในทางจิตทางวิญญาณ
ของทุกๆ คนเถิด ก็จะเป็นการลอยประทีปที่มี
ความหมายสูงสุด ตามวิธีการของพุทธบริษัท
เป็นแน่นอน

บัดนี้ก็มี ความหมายที่อยากจะแนะนำให้สนใจ
กันเป็นข้อสุดท้าย อันดับที่ ๕ ก็ว่า เดียวนี้เรามา
ลอยข้ามทะเลซึ่งฝั่งไปยังต้นมะพร้าว นาฬิกาเกอร์กันเถิด
บางคนจะยังไม่รู้ว่า สระนาฬิกาเกอร์นี้มีความหมาย
อย่างไร มีความมุ่งหมายที่จะรักษาคุณค่าของบท
กล่อมลูกที่ว่า “มะพร้าว นาฬิกาเกอร์ ต้นเดียว โนเน

กลางทะเลซี้ผึ้ง ผนตกไม่ต้อง ฟ้าร้องไม่ถึง กลาง
ทะเลซี้ผึ้ง ต้นเดียวเปลี่ยวลึงโลดเออย” อย่างนี้ก็มี
“ถึงได้แต่ผู้พันบุญเออย” อย่างนี้ก็มี

ซึ่งมันเป็นการแสดงความหมายของ
พระนิพพานโดยตรง แล้วก็แสดงความประเสริฐ
สูงสุดของบรรพบุรุษของเรา คือ ปู่ ย่า ตา ยายแต่
หนหลัง ได้เอาเรื่องของพระนิพพานมาประพันธ์
เป็นบทกล่อมลูกกล่อมน้องให้นอนอย่างนี้

ก็แสดงว่าเป็นผู้ที่มีศิลปะสูง มีวัฒนธรรม
สูง มีจิตใจสูง มีคุณธรรมสูง อะไรๆ ก็ล้วนแต่สูง
เราพวกลูกหลานจะกลายเป็นคนตกต่ำไปนั้นเป็น
สิ่งที่น่าเวทนา เราควรจะช่วยกันรักษาสัญลักษณ์
อันนี้ไว้ จึงได้ช่วยกันสร้างสะพานาฬิกาขึ้นขึ้น ตาม
ความหมายอันนั้น

น้ำนี้เป็นเหมือนทะเลซี้ผึ้ง คือ วัฏฏสงสาร
เปรียบเหมือนกับซี้ผึ้ง ถ้ำร้อนก็เป็นของเหลว ถ้ำ
เย็นก็เป็นของแข็ง กลับไปกลับมาเป็นบุญเป็น
บาป เป็นสุขเป็นทุกข์ เป็นดีเป็นชั่ว อะไรๆ กัน
อยู่ที่ตรงนี้ อย่างซ้ำๆ ซากๆ อย่างน่าเบื่อหน่าย

“

ลอยประทีป
เพื่อให้มันเผากิเลส
คือลอยกิเลส
ลอยความโง่ของเรา
ให้ออกไปจากเรา
กระทั่งเป็นการลอย
ตัวกู ของกูให้สูญสิ้นไป

”

ถ้าอย่างใดเราจึงข้ามขึ้นไปให้พ้นดีพ้นชั่ว
พ้นสุขพ้นทุกข์ พ้นบุญพ้นบาป อยู่เหนือกรรม
โดยประการทั้งปวงกันเถิด นั่นคือความหมาย
ของมะพร้าวนาฬิกาเกอร์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของ
พระนิพพาน เราจึงลอยข้ามทะเลขี้ผึ้งไปให้ถึง
ต้นมะพร้าวนาฬิกาเกอร์กล่าวคือ พระนิพพานนั้น
กันได้

บัดนี้ สิ่งเหล่านี้ก็ปรากฏอยู่ในที่เฉพาะ
หน้าของเรา มองเห็นชัดอยู่อย่างนี้แล้ว จง
ถือเอาความหมายอันประเสริฐนี้ให้ได้จงทุกๆ
คนเถิด ว่าที่เรามาลอยประทีปในที่นี้ เราจะ
ต้องการให้จิตวิญญาณนี้ลอยข้ามทะเลขี้ผึ้งไปสู่
มะพร้าวนาฬิกาเกอร์ คือ พระนิพพานได้ และเป็น
ความต้องการของเราเพียงอย่างเดียว เป็นความ
ต้องการสูงสุดเพียงอย่างเดียวของเรา ไม่มีความ
ต้องการอย่างอื่นใดยิ่งไปกว่านี้

การมาลอยประทีปที่นี้ก็ควรจะต้องมีความ
มุ่งหมายในทางธรรม ในภาษาธรรม ทางจิต
ทางวิญญาณให้สูงสุดกันอยู่อย่างนี้ว่าจะลอย
วิภูฏสงสาร จะลอยไปในวิภูฏสงสารนี้ไม่ต้องการ

ให้มันจมอยู่ที่นี้ แต่จะลอยไปให้ถึงเกาะที่ฝั่งกล่าว
คือ พระนิพพานนั้น รวมความว่า ในการที่มาลอย
ประทีปที่นี้ในวันนี้นั้น จะทำไปด้วยความรู้สึก
คิดนึกคิดสว่างไสว ในทางสติปัญญา ทั้งอย่าง
โลกและอย่างธรรม ทั้งอย่างคติโลก ทั้งอย่าง
คติธรรม ทั้งในภาษาคนและทั้งในภาษาธรรม ใน
ภาษาโลก คติโลก

ภาษาคนก็คือว่า เราจะรักษาประเพณีอัน
นี้ไว้ จะรักษาศิลปะอันนี้ไว้ จะรักษาวัฒนธรรม
อารยธรรมอันนี้ไว้ แม้ที่สุดจะเพียงเพื่อเป็น
ประโยชน์แก่การพักผ่อนหย่อนใจก็จะต้อง
รักษาไว้ เพื่อเป็นเครื่องประดับประดาจิตใจให้
หมუნไปแต่ในทางที่ดีที่งาม

และเมื่อกล่าวตามภาษาธรรม หรือคติ
ธรรมแล้ว เรากำลังบูชาพระรัตนตรัยด้วยวิธี
การที่แปลกประหลาดออกไป เรากระทำการ
ลอยประทีปเพื่อให้เกิดความรู้สึกในการที่จะแจก
แสงสว่างแห่งดวงประทีป หรือแสงแห่งพระธรรม
หรือยิ่งไปกว่านั้นก็จะลอยประทีปเพื่อให้มันเผา
กิเลส คือลอยกิเลส ลอยความโง่ของเราให้ออก

ไปจากเรา กระทั่งเป็นการลอยตัวกู ของกูให้
สูญสิ้นไป กระทั่งเป็นการลอยข้ามทะเลขี้ผึ้งไป
สู่มะพร้าว นาฬิกาเกอร์ได้ด้วยประการฉะนี้

หวังว่าท่านทั้งหลายทุกคนจะได้พิจารณา
ดูให้เป็นอย่างดี มีความรู้ ความเข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว
รักษาไว้ กระทบกันไว้

เพื่อให้เกิดความเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่
ตนและแก่ผู้อื่นตลอดกาลนาน สมความมุ่งหมาย
ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ได้พบพระพุทธศาสนา

ธรรมเทศนาสมควรแก่เวลา เอวัง ก็มี
ด้วยประการฉะนี้.

ลอยกระทีป

โดย พุทธทาสภิกขุ

ธรรมเทศนาในวันลอยกระทง

เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๓

ดาวน์โหลดไฟล์เสียง

http://sound.bia.or.th/catalogue.php?item_code=1915131113000

อธิบายศัพท์

เบญจขันธ^๑ แปลว่า ขันธห้า หรือส่วนห้าส่วน เป็นชื่อของสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในโลก ส่วนใดเป็นรูปธรรมก็เรียกว่า รูปขันธ ส่วนใดเป็นนามธรรมก็เรียกว่า นามขันธ คือ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ และวิญญูณขันธ.

อริยมรรค^๒ แปลว่า หนทางอันประเสริฐ หรือหนทางของพระอริยเจ้า อริยะ แปลว่า ประเสริฐ, มรรค แปลว่า หนทาง. หรือว่าหนทางที่ไปสู่ความเป็นอริยเจ้า หนทางที่เดินออกไปเสียจากกิเลส, ออกไปเสียจากข้าศึก คือ กิเลส. **อริ** แปลว่า ข้าศึก, **ยะ** แปลว่า ไป, **อริยะ** แปลว่า ไปจากข้าศึก ข้าศึก คือ ความทุกข์, คือกิเลส เพราะไปจากข้าศึกได้นั้นแหละจึงประเสริฐ. เพราะไม่มีข้าศึกคือ กิเลส ก็หมายถึงนิพพาน, ฉะนั้น จึงแปลได้อีกความหมายหนึ่งว่า หนทางไปสู่พระนิพพาน. เป็นตัวพุทธศาสนา หรือ พรหมจรรย์.

^๑ พุทธศาสนิกฯ. ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส **สารทกาลิกเทศนา (เล่ม ๑)**. ๒๕๔๗. หน้า ๒๐๑.

^๒ พุทธศาสนิกฯ. ธรรมโฆษณ์ของพุทธทาส **ฟ้าสาगरหว่าง ๕๐ ปี ที่สวนโมกข์ (ตอน ๒)**. ๒๕๔๘. หน้า ๔๗ - ๔๘.

รายนามผู้สนับสนุนการผลิต

คุณจรรยา - คุณสัมพันธ์ กล้าเถื่อน
คุณदनัย อมรพัชระ
คุณทิวา จิรพัฒนกุล
คุณธนิกา ดวงธนู
พล.ต.ต.ธำรง แสงววัฒนกุล
คุณนันทกร ฉัตรชัยสกุล
คุณบรรจวบ - คุณน้อมใจ พงษ์พานิช
คุณปรีชา - คุณสุกัญญา คงธนรัตน์
คุณผุสดี สมบูรณ์ดำรงกุล
คุณพรศรี บุญบรรเจิดศรี
คุณพร้อม จุฑาเทมีย์
คุณไพลิน จิรพัฒนกุล
อุบาสิกาคุณรัญจวน อินทรกำแหง
คุณวิลาวรรณ แซ่อื้อ
คุณวิไลพร พูนพนิช
คุณวีรมน รามางกูร
คุณสงวนศรี อิฐากรพันธ์
นพ.สมชัย วงศ์เวชสวัสดิ์
คุณอรอนงค์ สอาดพรรค
คุณอุษา วิกิรานต์ธนากุล
บริษัท พอเพียงเทคโนโลยี จำกัด

ร่วมสนับสนุนการผลิตธรรมะใกล้มือได้ที่

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑ หรือ ๕๑๐๒

life-brary.com

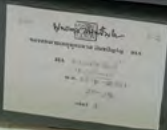
ห้องหนังสือและสื่อธรรมออนไลน์
เว็บไซต์ของโลกธรรมะ
นำเสนอสื่อสร้างปัญญา
เพื่อการอ่าน แนะนำ วิจารณ์
ค้นหา และแบ่งปันความรู้
ด้านหนังสือและสื่อธรรมที่น่าสนใจ
เข้าถึงได้ทุกที่ ที่มีอินเทอร์เน็ต

.....

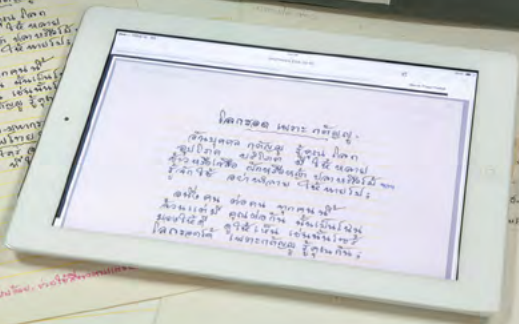
ชุมชนแลกเปลี่ยน เรียนรู้
ของผู้สนใจในธรรม
และพัฒนาคุณภาพชีวิต

ถ่ายก่อนถ่าย!
อย่าลืมกดปุ่ม
ไว้เป็นๆ

โครงการเพื่อการศึกษา
ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และ
เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ
วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น
ในประเทศไทย

โครงการเพื่อการศึกษา
ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และ
เผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และ
วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น
ในประเทศไทย

- อ่าน -

จดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
archives.bia.or.th

- ฟัง -

ธรรมบรรยายพุทธทาสภิกขุ
sound.bia.or.th

กิจกรรม

ท่จดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ หรือสวนโมกข์กรุงเทพ ได้ดำเนินการภายใต้แนวคิด “ศูนย์การเรียนรู้และสถานบริการด้านศาสนธรรมอันรื่นรมย์” (Spiritual Fitness & Edutainment Center) เป็นกำลังเพื่อการเข้าถึงธรรมผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เด็ก เยาวชน วัยรุ่น วัยทำงาน ไปจนถึงผู้สูงอายุ

ท่กิจกรรมเข้าร่วมได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ผู้สนใจ สามารถติดตามรายละเอียดได้ที่:

- www.bia.or.th
- fb.com/buddhadasaarchives
- twitter.com/buddhadasa

กิจกรรมประจำวัน

๑. สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น
๒. สัมผัสธรรมผ่านนิทรรศการนิพพานจำลอง

กิจกรรมประจำสัปดาห์

๑. สมาธิภาวนาอานาปานสติ
๒. เพลิดเพลินนำชม เรียนรู้ปริศนาธรรม
ในสวนโมกข์กรุงเทพ (ทุกวันเสาร์ อาทิตย์)
๓. โยคะและปราณายามะในสวนธรรม (ทุกวันพุธ
และวันพฤหัสบดี)
๔. อานาปานสติ ๑๖ ชั้นกับพุทธทาสภิกขุ (ทุกวันพุธ
และวันพฤหัสบดี)

กิจกรรมประจำเดือน

๑. ธรรมะในสวนตักบาตรเดือนเกิด
๒. ฉลาดทำบุญกับสวนโมกข์
๓. การเจริญสติแบบเคลื่อนไหวตามแนวหลวงพ่อเทียน
๔. เข้าถึงใจสร้างสุข
๕. ความตายออกแบบได้
๖. จิตว่างจิตรุ่ง
๗. ฉลาดทำบุญกับสวนโมกข์
๘. ดนตรีมีธรรม
๙. ดอกไม้ภาวนา
๑๐. ดูหนังหาแก่นธรรม
๑๑. ถักไม้กวาดภาวนา
๑๒. ไทเก๊ก โยคะ สมาธิ
๑๓. ธรรมโฆษณศึกษา
๑๔. ธรรมะนิทรรศการ
๑๕. ธรรมะในสวนตักบาตรเดือนเกิดตักบาตร
๑๖. ธรรมะบำบัดความป่วย
๑๗. ปั่นไอติมชิมความสุข
๑๘. เพ็ญภาวนาชาคริยานุโยค
๑๙. เพลินธรรมนำปัญญา ธรรมะเพื่อเยาวชน
๒๐. ฟังธรรมตามกาลและธรรมบรรยายภาคภาษาอังกฤษ
๒๑. ฟังเสียงในจิตใจ

- ๒๒. ฟ้ำาสางทางการไหว้พระสวดมนต์
- ๒๓. มาตาภาวนา
- ๒๔. วันแห่งสติ หมู่บ้านพลัม
- ๒๕. เวทีธรรม ธรรมวาที
- ๒๖. ศิลป์ภาวนา
- ๒๗. อบรมหลักสูตรคู่มือมนุษย์
- ๒๘. อานาปานสติจากพระโธษฐ์
- ๒๙. อานาปานสติจากพระโธษฐ์ (วันอาทิตย์ สัปดาห์ที่ ๕)
- ๓๐. อานาปานสติแบบย่อ (โกเอนก้า)
- ๓๑. อานาปานสติสำหรับเยาวชน (โกเอนก้า)

- ๑. เทศกาลเจริญสติและสวมนมนต์ข้ามปี
- ๒. งานบุญประเพณี วันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา
- ๓. งานบุญล้ออายุ

ลงทะเบียนออนไลน์: register.bia.or.th

สอบถามเพิ่มเติม โทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๖ ๒๘๐๐

โทรสาร ๐ ๒๕๓๖ ๒๘๐๐ ทุกวัน ๙.๐๐ ถึง ๑๗.๐๐ น.

สมัครรับธรรมะทุกเช้าทาง SMS กด *4552333000

แล้วโทรออก (เฉพาะเครือข่าย AIS) ไม่เสียค่าบริการ

#instaDham

“เพราะธรรมะมีอยู่ในทุกที่ ...

BIA จึงอยากชวนทุกคนมาร่วมกันฝึกมองโลก
อย่างเป็นธรรมผ่าน APP: instaDham ที่มีธรรม
คำสอนจากพระอาจารย์ รวบรวมไว้ให้หยิบใช้
ใส่ธรรม และแบ่งปันกันเรียนรู้ ให้ธรรมะไปอยู่
ในชีวิตประจำวันอย่างเป็น รูป-ปะ-ธรรม
ให้ดวงตาเห็นธรรมจากโลกสมมติ (Online)
จนหวังว่าดวงตาจะเห็นธรรมในโลกจริง

หรือถ่ายรูปแล้วเขียนธรรมะที่เห็นไว้ใต้ภาพ
พร้อมระบุสถานที่ แล้ว #instadham หรือลง
facebook แล้วโพสมาที่ instaDham
เราจะคัดเลือกเพื่อรวมเป็นปฏิทิน / หนังสือภาพ
ฉบับพิเศษ ที่ธรรมมาจากทุกคน หรือกิจกรรม
ด้านอื่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป
...เมื่อดวงตาเห็นรูป ดวงตาจึงเห็นธรรม”

ใบสมัครสมาชิกกระบะไก่ล้อมือ

วันที่สมัคร

ชื่อ - นามสกุล*

ที่อยู่สำหรับจัดส่ง ชื่อหมู่บ้าน/อาคาร เลขที่ หมู่ที่

ซอย ถนน ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์* มือถือ* Email*

สมัครใหม่ ๑ ปี (๑๒ เดือน) ๓๐๐ บาท ๑ ปี (๑๒ เดือน) ๓๐๐ บาท

๒ ปี (๒๔ เดือน) ๖๐๐ บาท ๒ ปี (๒๔ เดือน) ๖๐๐ บาท

เริ่มตั้งแต่เดือน ถึง พ.ศ.

โอนเงินค่าสมทบการผลิตมาที่

ชื่อบัญชี “มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ” บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๑๑๑-๒-๙๖๒๙๕-๘ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสำนักรัชโยธิน

พร้อมทั้งส่งหลักฐานไปโอนและแบบฟอร์มด้านบน โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

๑. **ทางไปรษณีย์** ที่อยู่ ฝ่ายผลิตหนังสือและสื่อธรรม (ธรรมะใกล้มือ)

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ส่วนวิชาชีพจตุศ (สวนรถไฟ) ถนนนิคมรถไฟสาย ๒

แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

๒ **ทางโทรสาร ๐ ๒๙๓๖ ๒๖๘๘** เข็มหัวแฟกซ์ถึง สุรพันธ์ วรรณคำ

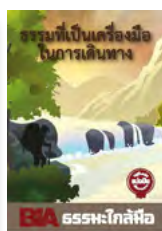
๓. อีเมล bookclub@bia.or.th

หมายเหตุสำหรับสมาชิกเก่า

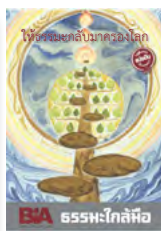
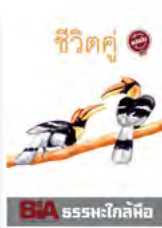
* หากท่านต้องการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในการจัดส่งหนังสือ กรุณากรอกแบบฟอร์มด้านบนแล้วส่งกลับมาตามที่อยู่ด้านบน

* หากท่านต้องการต่ออายุสมาชิกหนังสือธรรมะใกล้มือ กรุณาโอนเงินสมทบการผลิต ตามรายละเอียดด้านบน

รายชื่อหนังสือธรรมะใกล้มือ ๒๕๕๗

รายชื่อหนังสือธรรมะใกล้มือ ๒๕๕๘

วินัยและคุณธรรม
สำหรับพัฒนาตน

BIA
Whom shall I love

BOOK
Club
สวนโมกข์กรุงเทพ

บริการ
จัดส่งหนังสือ
ทางไปรษณีย์
ทั่วประเทศ

facebook.com/bookclub.bia

facebook.com/buddhadasaarchives

ติดต่อสอบถาม: ห้องหนังสือและสื่อธรรม

เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๓๐ น. ทุกวัน

โทร. ๐๒ ๙๓๖ ๒๘๐๐ ต่อ ๕๑๐๑ หรือ ๕๑๐๒

โทรสาร ๐๒ ๙๓๖ ๒๖๘๘

อีเมล bookclub@bia.or.th

“

... ประเพณีนั่นเอง
เป็นเหมือนกับภาชนะ
ที่จะรองรับสิ่งต่างๆ
ที่เป็นเนื้อใน
เราจึงควรสนใจ
สิ่งที่เรียกว่าประเพณีนี้
กันให้ถูกต้อง
และเหมาะสม ...

”

